

Motion till riksdagen 2009/10:Sk14

**av Lars Johansson m.fl. (s, v, mp)
med anledning av skr. 2009/10:195**

Redovisning av skatteutgifter 2010

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en restriktiv hållning till selektiva inslag i beskattningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skatteundantag som ökar klyftorna i Sverige och underminerar välfärdens finansiering inte är önskvärda.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mer av rättvisa, jämställdhet, solidaritet och ekologisk hållbarhet bör präglade skattepolitiken och skatteundantagen.

Ett skattesystem med mindre av nedsättningar, avdrag och andra särlösningar

Välfärden ska vara solidariskt finansierad genom att skatt betalas efter bärkraft, välfärden ska sedan fördelas efter behov. Den som har högre inkomster och stora ekonomiska tillgångar ska bidra med mer än den som har lägre inkomster och mindre ekonomiska tillgångar. Alla ska däremot ha rätt till samma välfärd oavsett inkomst och förmögenhet. Skattesystemet bidrar tillsammans med socialförsäkringarna till att skapa en rättvis fördelning av samhällets resurser.

Människor måste kunna känna trygghet för att våga möta och positivt bejaka de ständiga förändringar globaliseringen ger upphov till. Otrygga och rädda människor är inte kreativa och förändringsbenägna. Skattesystemet och välfärden är två sidor av samma mynt. Välfärden finansieras med skatter och skatterna uppfattas som legitima så länge den offentliga välfärden kommer alla till del och håller en god kvalitet. Välfärden är inte gratis, utan finansieras av dem som arbetar, investerar, uppfinnar och betalar skatt i Sverige. Inte

Fel! Okänt namn på

minst därför är den internationella skatteflykt som sker till de s.k. skatteparadisen ett hot mot välfärden.

Det svenska skattesystemet reformerades för ett och ett halvt decennium sedan. Reformeringen föregicks av en omfattande dialog med alla riksdagspartier och med arbetsmarknadens parter. Skattereformens grundpelare har varit så genomtänkta och välförankrade att de hållit över både en borgerlig regering 1991–94 och en socialdemokratisk minoritetsregering, med stöd från Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna 1994–2006.

Ett huvudsyfte med skattereformen 1990–91 var att skatterna bättre skulle fördelas efter bärkraft, samtidigt som arbete och sparande skulle stimuleras. Skattesystemet skulle därför inriktas på att finansiera offentliga utgifter och att bidra till en jämnare fördelning av levnadsstandarden, medan andra politiska mål i första hand skulle tillgodoses utanför skattesystemet.

De fyra grundpelarna för 1990–91 års skattereform var sammanfattningsvis

- ? lägre skattesatser
- ? bredare skattebaser
- ? mer neutral och likformig beskattning
- ? enklare regler.

De tre senare grundpelarna borde även i dag kunna vägleda en skattereform. Frågan om nivån på skattesatserna måste diskuteras kopplad till nivån för välfärdsstatens ambitioner.

Strävan efter likformighet behöver dock inte stå i motsatsförhållande till att använda styrande skatter som snarare minskar än ökar snedvridningarna i ekonomin. Genom skatter på miljö- och hälsoskadliga varor ska samhällskostnader som annars inte syns i priset synliggöras, för att på så sätt styra konsumtionen i en mer hållbar riktning. Offensiva miljöskatter är beprövade och har visat goda resultat. Vi anser att det kommer att behövas klimat- och energirelaterade skatteförändringar och skattehöjningar. Pengarna som genereras behövs för satsningar på ny energiteknik och utbyggnad av klimatvänlig infrastruktur, såsom järnväg och kollektivtrafik, forskning och utveckling och klimatanpassning av bostäder. Det är investeringar som gör att vi klarar klimatmålen samtidigt som ekonomin kan utvecklas och nya jobb skapas.

Under de borgerliga regeringsåren 1991–1994 gjordes en rad stora avsteg från skattereformen, bl.a. sänktes skatten på kapitalinkomster, aktieutdelningar gjordes skattefria och fler fick betala statlig inkomstskatt.

Även den socialdemokratiska minoritetsregeringen gjorde ett stort antal ändringar i skattereglerna. Några har inneburit direkta avsteg från skattereformen, t.ex. införandet av egenavgifter och den lägre matmomsen. De flesta ändringar har dock handlat om justeringar av skattesatser eller skattejuridiska omarbetningar för att minska möjligheterna till skatteplanering, för att förenkla för skattebetalarna eller anpassa skattereglerna efter EU:s regler och den ökade rörligheten över gränserna. Andra ändringar har gjorts av miljö-, klimat- eller tillväxtpolitiska skäl.

Trots förändringarna var skattesystemet i allt väsentligt hösten 2006 fortfarande utformat efter de riktlinjer som formulerades inför skattereformen.

Utvecklingen i vår omvärld sedan skattereformen har präglats av hårdare konkurrens, inte minst på skatteområdet. Globaliseringen fortskrider, allt fler stater industrialiseras och många stater, inte minst i Asien, genomgår en snabb ekonomisk utveckling. Människor, kunskap och kapital är rörligare än någonsin. Den hårdnande skattekonkurrensen beror också på att tekniken underlättar flyttningar av kapital och på den juridiska utvecklingen, inte minst EG-rättsligt. Banker och andra finansiella företag är aktiva med att sälja olika koncept som reducerar skatten för företag och enskilda. De nationella skattemyndigheterna ligger ofta steget efter.

Borgerlig skattepolitik

Den borgerliga regeringen har på mycket kort tid genomfört stora skattesänkningar. Det innebär ett systemskifte på skatteområdet samtidigt som det bidragit till att urholka skattebaserna. I och med det minskas möjligheterna till en rättvis fördelning av ekonomiska resurser, och möjligheterna till välfärds-satsningar begränsas. Skatterna har sänkts mest för höginkomsttagare och förmögna samtidigt som arbetslösa, sjuka och pensionärer står för finansieringen. Det betyder att Sverige har fått vidgade klyftor. Ett flertal av regeringens skatteåtgärder är dessutom riktade till grupper eller sektorer av näringslivet på ett sådant sätt att vi får fler undantag från en likformig beskattning. Den borgerliga regeringens skattepolitik har också inneburit en skevare regional fördelning av skatterna samt gynnat män framför kvinnor.

Regeringen och den borgerliga riksdagsmajoriteten har beslutat att lika inkomster ska beskattas olika beroende på förvärvskällan och beroende hur gammal inkomsttagaren är. Inte minst det s.k. jobbskatteavdraget som ger pensionärer, arbetslösa och långtidssjuka en högre skatt än de i arbete, är ett avsteg från likformighetsprincipen. Inte bara skatterna utan även arbetsgivaravgifterna har sänkts på ett selektivt sätt. För ungdomar som vid årets ingång inte har fyllt 26 år har egenavgifterna och den allmänna löneavgiften satts ned. Den borgerliga regeringen har också velat ge direkta skattesubventioner till enskilda branscher. I stället för att ge alla branscher och företag likvärdiga villkor ansåg sig regeringen vara lämpad att peka ut i vilka branscher framtidens jobb ska komma. Särregler för enstaka branscher eller yrkesområden skapar alltid krångel och gränsdragningsproblem. Det skapar också ett tryck från andra branscher att få motsvarande förmåner. Särregler är dessutom i allmänhet orättvisa genom att särskilda skatteregler av detta slag gynnar konsumtion av t.ex. vissa tjänster framför annan konsumtion, om skatteskillnaden inte motiveras av att spegla samhällskostnader som annars inte syns i priset och där särregleringen därför snarast syftar till att minska snedvridningen av konsumtionen.

Fel! Okänt namn

Vad händer med skatteutgifterna?

Utifrån de förhållandevis omfattande reformer och skattesänkningar som regeringen har genomfört och föreslagit kan man sluta sig till att den likformighetsprincip som var den bärande principen vid 1990/91 års skattereform inte vägleder den nuvarande borgerliga regeringen i dess utformning av skatteuttaget. I stället går utvecklingen mot att utforma skatterna selektivt i betydligt större utsträckning än tidigare. Selektiva regelverk innebär omfattande avgränsningsproblem (dvs. vilka och vad ska omfattas av en viss regel) och svåröverskådliga skatteregler. Detta medför i sin tur ökade kostnader för skatteadministrationen. Dessa kostnader har regeringen i allmänhet bortsett ifrån i sina anslag till Skatteverket.

Den borgerliga regeringen satsade vid sitt tillträde hösten 2006 på att snabbt genomföra skattesänkningar. Många av de stora förändringarna sjösattes med ett minimum av beredning. Det s.k. jobbskatteavdraget blev en viktig del av skattepolitiken 2007 men regeringen genomförde även stora ändringar i boendebeskattningen, slopade förmögenhetsskatten, slopade avdragsrätten för fack- och a-kasseavgifter samt införde en skattereduktion för hushållstjänster.

Under 2008 fortsatte regeringen att genomföra minst lika många – eller faktiskt fler – ändringar på skatteområdet. Regeringen har alltså inte för avsikt att slå av på takten i fråga om skattesänkningar, även om förslagen inte omfattar lika stora kostnader för staten som föregående år. Bland några av de större förändringarna för 2008 kan nämnas en utökning av jobbskatteavdraget, en omfattande omläggning av fastighetsbeskattningen samt ett förslag till införande av skattelättnader för vissa delar av tjänstesektorn (ett förslag som dock övergavs då det stötte på patrull från EU-kommissionen).

Skatteförändringarna under 2009 inriktades dels på ett s.k. företagsskattepaket, dels på ett tredje steg i jobbskatteavdraget som kombinerat med höjd beloppsgräns för den nedre brytpunkten kostar 15 miljarder kronor. Andra väsentliga förändringar på skatteområdet är förändrade regler kring F-skatt och att avdraget för hushållstjänster kombinerats med ett reparations-, om- och tillbyggnadsavdrag till ett s.k. hushållsskatteavdrag (HUS-avdrag) med en fakturamodell som lägger på utföraren, inte köparen, att få ut ersättningen från staten.

För 2010 kom den borgerliga regeringen med nya ofinansierade skattesänkningar. Ett fjärde steg i förvärsavdraget för 10 miljarder gjorde att skatteskillnaden mellan löntagare och ålderspensionärer kvarstod trots att ålderspensionärernas skatt sänktes. Skatteskillnaden för övriga som förtidspensionärer, sjuka, arbetslösa och föräldralediga ökade däremot än mer. Regeringen slår vakt om sin grundläggande idé om att stora klyftor är en drivkraft för arbetskraftsdeltagande. Däremot vill regeringen uppenbarligen inte prioritera nödvändiga klimatskatteförändringar än, utan nöjer sig mest med en plan för framtida förändringar. De skatteförändringar som görs redan nu av regeringen går rentutav åt fel håll, som borttagandet av skatten på handelsgodsel.

Skatteverket har mycket genom regeringens skatteförändringar fått allt fler arbetsuppgifter under valperioden utan att nya resurser tillförts i tillräcklig

omfattning. Tolknings- och gränsdragningsproblemen har ökat. I april kunde Skatteverkets nye generaldirektör meddela att myndigheten befann sig i en svår ekonomisk kris. Antalet anställda vid Skatteverket har under de två senaste åren minskat med 840 personer. I år, 2010, beräknas personalen minska med 500 personer.

Den borgerliga regeringens skattepolitiska facit

De skatteförändringar som gjorts under valperioden har visat att den borgerliga regeringen och riksdagsmajoriteten inte står bakom principer som likformighet och enkelhet när det gäller skatteuttaget, för att inte tala om rättvisa. Som nämnts tidigare innebär förändringarna att lika inkomster beskattas olika beroende på utbetalare m.m. Regelverket är dessutom mycket komplicerat och det är svårt för den enskilde individen att skapa sig en överblick över de nya skattereglerna. Bristande anslag till Skatteverket har försämrat både myndighetens möjligheter att hjälpa skattebetalarna att göra rätt och myndighetens kontrollverksamhet för att komma åt skattefusk och förhindra illojal konkurrens.

Skatterna har förändrats kraftigt sedan den borgerliga regeringens politik började verka från den 1 januari 2007. Under fyra år har regeringen hunnit med att sammantaget sänka skatterna med en årlig effekt av 100 miljarder kronor. Skattekvoten har sänkts från 49 % till 46,2 % år 2010. Lejonparten av dessa skattesänkningar har gått till den del av befolkningen som har större kapitaltillgångar och högre inkomster. Män har också dragit större nytta av skattesänkningarna än kvinnor samtidigt som kvinnor i högre utsträckning än män drabbats av regeringens politik exempelvis i fråga om förändringarna av sjukförsäkringen. Regeringen för en ekonomisk politik som inte främjar jämställdhet mellan könen.

För pensionärer, sjuka och arbetslösa har relativt löntagare avsiktligt en högre beskattning utvecklats, där det högsta jobbskatteavdraget går till dem som redan tjänar bra på att arbeta. Vi menar att detta är en orättvis politik som inte löser jobb- och välfärdskrisen. Den utvecklar inte heller solidaritet mellan generationer eller får nuvarande generationer att tänka på hur kommande generationers välfärd ska säkerställas.

Regeringens ekonomiska politik och skattepolitik har inte heller främjat en långsiktigt hållbar utveckling eller solidaritet med människor i andra länder som har det sämre ställt än vi.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 28 april 2010

Lars Johansson (s)

Laila Bjurling (s)

Christin Hagberg (s)

Britta Rådström (s)

Birgitta Eriksson (s)

Helena Leander (mp)

Raimo Pärssinen (s)

Greger Tidlund (s)

Hans Olsson (s)

Marie Engström (v)